

# RIKAS AEDNIK



*Elu õppetunnid rikkuse kohta*

*isalt pojale*

John Soforic

# SISUKORD

.....

*Raamatust*

7

I osa

MEISTERLIK AIAPIDAMINE

9

1. PEATÜKK

Kasuta sulle antud päevi

11

2. PEATÜKK

Raha teenimise töö

33

3. PEATÜKK

Rikastumise mõjutajad

65

II osa

RIKKUSE AIA RAJAMINE

101

4. PEATÜKK

55 rikkuse väge

103

5. PEATÜKK  
10 rikkuse seemet  
387

6. PEATÜKK  
15 rikkuse voorust  
429

III osa  
KÜLLUSLIK LÕIKUSAEG  
439

7. PEATÜKK  
Rikka aedniku pärand  
441  
*Järelsõna. Veel viimane asi*  
450

*Tänu sõnad*  
452

LISA  
453  
*Rahaprobleemide lahendamine*  
454

*Autorist*  
460

## RAAMATUST



Raamat „Rikas aednik“ on segastiilis raamat. See on pooleldi väljamõeldis ja pooleldi tegelikkus. Peatükid jagunevad elu õppetundideks, mis algavad väljamõeldud looga ja jätkuvad tõsieluliste juhtumitega. Miks otsustasin just sellise vormingu kasuks? Sest isana tahtsin anda pojale arvukalt õppetunde rikkuse teemal, kuid ei soovinud moraali lugeda. Leidsin, et targem on kirjutada mõistujutt. Nõnda nagu elulugusid loetakse selleks, et saada nii mõnusat lugemiselamust kui ka teadmisi, võib ka lugude kaudu õppimine olla nauditavam ja sügavam. Ehkki sellise lähenemise puhul kaasneb oht põhimõtteid ülearu lihtsustada, on see risk võetud teadlikult, sest selgus on tähtsam. Selline segastiilis raamat on läbi aegade kõige parem viis meelt lahutada, tähelepanu köita ja rikastumise õppetunde selgitada.

I OSA

.....  
MEISTERLIK  
AIAPIDAMINE  
.....

*Mullast on meid võetud ja mullaks peame jälle  
saama, kuid vahepeal oleme aednikud.*

ANONÜÜMNE

*1. peatükk*



KASUTA  
SULLE ANTUD  
PÄEVI



## ÕPPETUND 1.1 • PÜÜDLEMINE KÜLLUSE POOLE

*Küllus – rahaline heaolu, elu ilma rahaprobleemideta.*

Iga saavutuse taga on igapäevased töötunnid.

RIKAS AEDNIK

Mees istus üksinda eraldatud pingil, kust avanes vaade aianurgas asuvale tiigile. Tal oli süles kõvas köites raamat ja käes pastakas. Rikas aednik kirjutas valminud käsikirjale sissejuhatuseks järgmised värsiread:

*Nüüd vanana lõpuks mul selge moraal  
ja elukool meelest ei lähe –  
nii palju me elutee raamat on väärt,  
kui julgust on igal ta lehel.<sup>1</sup>*

Need read pidid juhatama sisse teema, mis on märksa keerulisem, kui enamasti arvatakse. Ta uskus kindlalt, et rahalist vabadust ei toonud talle üksainus konkreetne asjaolu. Selle taga oli alati kogu eluviis.

See eluviis oli väärikas.

Rikkale aednikule meenus, kuidas sõbrad olid teda alguses hukkamõistvalt nimetanud töönarkomaaniks, kelle töö- ja eraelu on tasakaalust väljas. Nad olid soovitanud tal aeglasemalt ja rahulikumalt võtta, rohkem lõbutseda ning elu nautida. Miks ta ei suuda oma eluga rahul olla? Kuidas ometi talle tavalistest elutingimustest ei piisa?

„Paljud asjad siin elus on rahast tähtsamad,“ ütlesid nad talle. „Miks sa pead küll nii palju rügama?“

„Tõepoolest, paljud asjad on rahast tähtsamad,“ nõustus rikas aednik, „kuid alles siis, kui oleme rahaprobleemist üle saanud, on meil

<sup>1</sup> Tlk Airis Erme.

võimalik neile tähtsatele asjadele keskenduda. Kui pole raha ega aega, pole meil oma elu üle kuigi palju võimu.“

Sõbrad ei mõelnud loomulikult midagi halba, kuid nad ei saanud temast lihtsalt aru. Rikas aednik ei püüdnud olla neist parem. Samuti ei ihaldanud ta pelgalt korralikku sissetulekut ega jõukat elustiili. Nii-sugusele tasemele olid jõudnud paljud. Tema siht oli haruldasem. Ta teadis alati täpselt, mida soovis: tema eesmärk oli jõuda rahamaailma püha graalini.

Aastatega sai ta materiaalselt järjest edukamaks ja tema õnnelikku käekäiku märkasid paljud. Samad inimesed, kes olid teda varem hukka mõistnud, hakkasid teda nüüd õnnelikuks nimetama. Taas soovitasid nad tal saavutatuga rahule jääda ja lõõgastuda. „Sa ei saa seda ju endaga kaasa võtta,“ meenutasid nad talle. „Mis mõtet on rahal, kui sa ei saa seda nautida?“

Nad ei tulnudki selle peale, et tema sügavaim motivatsioon ei olnud mitte raha arutult kokku krabada. Tema eesmärk oli saada võimu – mitte teiste üle, vaid oma elu rahalise seisu üle. Ta tahtis elada ilma majanduslike muredeta ja hakata finantsvabaduse toel lõpuks täiel rinal elama.

„Kui seisame silmitsi probleemiga, mida saab rahaga lahendada, ja meil on selleks vajalik raha olemas,“ tavatses ta öelda, „on see probleem tühine. Kui meil aga seda raha ei ole, võivad ka kõige pisematest muredest saada kõige hullemad.“

Hiljem, vanaduspõlves, kui tema rikkus oli erakordselt suureks paisunud, lubas ta endale luksust reisida ja maailma kogeda. Kõikjal, kuhu ta läks, nägi ta, kuidas inimesed võitlevad ühesuguste majanduslike muredega.

Tundus, et peaaegu igäüks mõtles rahast, tahtis seda, kuid ei teinud kindlat otsust seda koguda. Tema oli ses mõttes olnud teistsugune. Tema edu näitas ilmekalt, et iga eesmärk annab täiesti isesugused tulemused. Rikkus võrsus ihaldamise seemnest.

Ja lõpuks tulid ka sõbrad tagasi. Aeg oli vanu mehi lepitanud ning elupõlistest rivaalidest said tema veinikoja sagedased külalised.



Nad hakkasid teda kutsuma rikkaks aednikuks, vihjates tema kirele potipõllunduse vastu. See tobedavõitu hüüdnimi jäi talle külge, kuid tal polnud selle vastu midagi. Selle asemel nimetas ta oma viinamarja-istanduse vähem kui aasta pärast ümber rikkuse aiaks.

Nimi meeldis talle, kuna see meenutas metafoori, milles võrreldakse elu maatükiga. Aednikud ei karda maastikukujundamise ränka tööd, kuid nad on ühtlasi teadlikud ka müstilisest nähtamatust jõust, mis tegutseb kulsside taga ja paneb taimed kasvama.

Igatahes hakkab aeg ümber saama, mõtles rikas aednik, ja tema päevad on peatselt loetud. Nüüd oli lõpuks käes aeg tagasi koju pöörduda.

Ta torkas raamatu kaenla alla ja astus miilipikkusele rajale, mis viis tema põldude vahelt läbi. Jalutades ei suutnud ta hoiduda mõtlemast maailma tähtsaimale küsimusele: kas edu hind on tulemust väärt? Ta oli oma elu ära elanud ja saanud ebatavaliselt jõukaks, aga kas oli sellel nüüd, surma eel, üldse tähtsust?

Jah, see oli seda hinda väärt, uskus ta, sest rikastumise tasu seisnes töös, vabaduses ja isiklikus arengus, mis oli külluse saavutamiseks nii vajalik olnud. Kõige ootamatum oli see, et ta oli hakanud oma küllusliku elukäigus nägema vaimset teekonda.

Ta lootis, et oli suutnud need tõed oma raamatu lehekülgedel edasi anda.

Koju jõudnud, läks ta aeda. Oli november ja maapind ei olnud veel külmunud. Ta mässis raamatu kilekotti, laskus rammetult põlvili ja mattis koti mulla sisse. Oli kaks võimalust: kas Jimmy leiab raamatu üles või lähevad rikka aedniku elu õppetunnid igaveseks kaotsi. Ta palvetas, et saatus võiks selle üle ise otsustada.

PÄRIS ELUS KÄISIN katoliiklikus põhi- ja keskkoolis. Kooli lõpetamise ajaks oli mulle pähe taotud, et liigne rikkus ja küllus on saatanast. Rikkal mehel on sama raske taevasse pääseda kui kaamelil läbi nõelasilma mahtuda. Raha on kogu kurja juur. Ja mis kasu on inimesel sellest, kui ta võidaks terve maailma, aga teeks kahju oma hingele?

Kahekümnendais eluaastais, kui sattusin silmitsi täiskasvanu-  
 elu materiaalsete probleemidega, hakkasin rahasse suhtuma teisiti.  
 Nägin, kuidas raha puudumine toob kaasa hirmu, rahutuse ja krooni-  
 lise meelegeite. Avastasin, et töö- ja eraelu tasakaalus hoida pole sugugi  
 nii tore, kui kogu vaba aeg möödub rahutult ja ärevalt raha peale mõel-  
 des.

Me ei saa raha väärtusest aru enne, kui oleme tundnud hirmu  
 raha puudumise pärast. Nagu hapnik, ei tundu ka raha sugugi tähtis,  
 kuni seda on piisavalt. Kui seda aga napib, täidab inimene sellega iga  
 ärkveloleku tunni – kas raha nimel töötades või selle pärast muretsedes.

Õppisin raha väärtust tundma siis, kui olin abielus ja meil oli väike  
 laps. Vastutasin pere ülalpidamise eest üksinda. Mul oli palju kohustusi,  
 kuid piiratud võimalused. Rabelesin aastakümneid keskklassi lõksus.  
 Tasapisi otsustasin, et vabaduse saavutamiseks tuleb mul saada rahali-  
 selt edukaks.

Ma lihtsalt pidin rikkaks saama, muidu oleks osa minust surnud.

Nüüd olen saavutanud rahalise vabaduse.

Küllus on see, kui sul on võimalik argipäeval metsas jalutada,  
 maksta ülikooli õppemaksu ning elada nii, et sul on valikuvõimalusi ja  
 võimu. See tähendab, et sa ei pea hommikul ärgates raha pärast muret-  
 sema. See tähendab elu ilma ajasurveta. See on võimalus teha iga päev  
 seda, mis on sulle tõeliselt tähtis. Ja mulle tähendas see, et pidin oma  
 teekonnal vaimselt kasvama.

Ära kuula neid, kes ütlevad sulle, et pead oma praeguse eluga rahul  
 olema. Ainult sa ise võid teada, millised elutingimused annavad sulle  
 hingerahu. Ja ainult sina ise tunned, mille poole su auahnus sind tõm-  
 bab.

## ELU ÕPPETUND.

### PÜÜDLEMINE KÜLLUSE POOLE

.....

*Mulle räägiti, et rikkuseihalus on saatanast,  
 kuid avastasin, et külluse poole pürgimine on vaimne teekond.*

## ÕPPETUND 1.2 • AEG

*Aeg – materjal, millest koosneb meie elu.*

Edu ei tohiks hinnata selle järgi, mida löikad,  
vaid selle järgi, mida külvad.

ROBERT LOUIS STEVENSON

### KAKS AASTAT VAREM

Meie elutingimused peegeldavad seda, kuidas me mööduvate päevade virvarris tegutseme, mõtiskles rikas aednik. Seetõttu tõmbus ta regulaarselt üksindusse, et oma elule hinnang anda ja nädalakava üle järele mõelda.

Kõnealusel päeval tegi ta viimaseid ettevalmistusi, et sõita terve aasta kestvale puhkusele. Pikk eemalolek tähendas suuri muutatusi rikka aedniku tavalises eluviisis, kuid töötajatele, kes tegutsesid tema heal järjel talus, viinamarjaistanduses ja veinikojas, ei andnud ta selle kohta mingeid selgitusi. Enne lahkumist kutsus ta enda juurde aga oma usaldusväärse töödejuhataja Santose, et arutada, kuidas peaks tema eemal olles äri korraldama. Peale tavaliste töökäskude andis rikas aednik Santosele ootamatu ülesande.

„Ma ostsin naabertalu ära,“ lausus rikas aednik, „ja tahaksin, et sa minu äraolekul selle korda teeksid. Tee sellest midagi erilist. Ma ei saa sulle küll selle eest tasu garanteerida, kuid saad mult vabad käed: kasuta kujutlusvõimet, anna mu töölistele käsud kätte ning pane selles projektis mängu kõik oma võimed. Anna endast parim.“

Santos kaalus pakkumist kõhklevalt. Ta oli kuuekümnepäevane ja tööeetika musternäide, kuid kujutlusvõimest jäi tal vajaka. „Kas ma saan õigesti aru, et sa palud mul terve aasta tööd teha ja oma vabast ajast loobuda, et teha korda üks kehvas seisus talu, ning *ma ei pruugi selle eest isegi lisatasu saada?*“

„Just nimelt seda ma sinult palungi.“

Nende sõnadega läks rikas aednik puhkusereisile.

Ta naasis täpselt aasta hiljem ja nägi, et tema maad olid hoolitsemata ja kasum vähenenud. Mis veel hullem, tundus, et naabertaluga polnud keegi tegelema ja nüüd nägi see täiesti lagunenenud välja.

Mitme uuriva küsimuse peale selgitas Santos, et töölised ei olnud nõus ületunde tegema, olgugi et neile oli selle eest täit tasu lubatud. Kuna ta ei olnud leidnud töölisi ega tahtnud oma vaba aega selle peale kulutada, oli naabertalu unarusse jäänud.

„Sa oled töötanud minu juures aastakümneid,“ ohkas rikas aednik. „Ma tahtsin selle naabertalu su ustava teenistuse eest tagasituleku järel sulle kinkida. See pidi saama sinu omaks.“ Ta tõmbas silmad vidukile. „Kuid praeguses seisus ei ole sul seal võimalik elada, seega ei ole mingit valikut: sul tuleb oma praegusele töökohale edasi jääda.“

Santos oli uudisest vapustatud. Lõpuks tunnistas ta alandlikult üles ebaseadlikkuse: „Ma jätsin selle tohutu projekti unarusse, sest mul olid siin talus käed-jalad tööd täis ja sa olid öelnud, et ma ei pruugi selle eest lisatasu saada.“

Rikas aednik pööras töödejuhatajat mõtlikult. „Kas sa siis ei tea, et tulevane tasu ei ole *iialgi* garanteeritud,“ lausus ta seejärel rahulikult, „kuid me püüdleme ikkagi selle poole – või peame leppima sellega, mis meil on.“

Santos noogutas vaikselt ja pöördus minekule. Õige aeg oli möödas ja ta ei olnud lihtsalt taibanud, mis on kaalul. Tema tulevik oli läinud kaotsi, sellal kui tavalised päevad marssisid üksteise järel vaikselt mööda.

„TÄNANE PÄEV ON maskeeritud kuningas,“ on kirjutanud Emerson.  
„Ärgem laskem end petta, paljastagem möödunud kuningas.“

*Paljastagem möödunud kuningas...*

Kui teispoolses on tõepoolest kohtumõistmist oodata, küsitakse kindlasti seda, kuidas oleme saanud aega kasutanud. Mida me tegime?

Millele oma päevi, nädalaid ja aastaid kulutasime? Ilmselt tunneksime end rumalana, kui oleksime sunnitud tunnistama, et olime liiga hõivatud ja hajevil, et seada endale selged eesmärgid, mis oleksid aidanud aega tõhusamalt kasutada.

„Ärge öelge, et teil ei ole piisavalt aega,“ on soovitanud H. Jackson Brown jr. „Teil on igas päevas täpselt sama palju tunde, nagu oli Helen Kelleril, Pasteuril, Michelangelol, ema Teresal, Leonardo da Vincil, Thomas Jeffersonil ja Albert Einsteinil.“

Inimkonna ajaloos on alati arvestatud aega kahekümne nelja tunni kaupa. Elutingimused ehk meid ümbritsev olme näitab väga selgelt, kuidas seda aega veedame. Elutingimustes kajastuvad meie eesmärgid, tõhusus ja ajakasutus.

Kui olin üheksateistkümnendaastane ja käisin kõrgkoolis, nägin, kuidas mõjutab elutingimusi see, millele ma aega kulutan. Esimesel kõrgkooliaastal olid mu hinded täiesti kohutavad. Istusin dekaani kabineti ukse taga ja tundsin end haavatavamana, kui olin oma lühikese elu jooksul kunagi varem tundnud. Mul ei olnud end millegagi kaitsta. Faktid olid ümberlükkamatud. Värisesin nagu talleke tapamajas. Dekaaani kabineti uks avanes ja mind kutsuti sisse karistust kätte saama.

Dekaan oli eakas härra, kes selgitas mulle meie kohtumise eesmärki, samal ajal kui mina istusin teisel pool laia lauda toolil ja higi voolas ojadena.

„Ei ole midagi häbiväärset selles, kui otsite endale mõne kergema õppekava,“ lausus ta, sellal kui mu aju hindas metsiku kiirusega olukorda. Esiteks paistis, et ta ei viskagi mind ülikoolist välja – vähemalt mitte veel. Ja teiseks arvas ta ilmselt, et olen vaimse arengupeatusega. Tal oli täielik alus nii arvata.

Kuid ta ei olnud taibanud, et olin lootusetult armunud, mul oli terve plejaad lõbusaid sõpru ja ma veetsin kõik õhtud kaarte mängides. Ta ei suutnud kuidagi ette kujutada, et mõni värskest täiskasvanuks saanu raiskaks ära võimaluse saada ülikooliharidus ja eelistaks sellist sotsiaalset päevakava, kuhu õpingud ei mahu.